

SWOT - Skills for Work Opportunities in Enogastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

Ръководство за организиране на практически обучителни инициативи в сферата на туризма и ено-гастрономията

Ръководство за ПОО обучители

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

Глава 1: Въведение.....	3
Глава 2: Работни практики: концепции и ползи	5
2.1: Концепцията за работната практика.....	5
2.2: Ползи от WBL за учениците.....	6
2.3: Ползи от WBL за компаниите.....	7
2.4: Ползи от WBL за професионалните училища и общностите.....	8
Глава 3: Сътрудничество между училища и компании	10
3.1: Споразумението за обучение между професионални училища и компании	10
3.2: Ключови фактори за гарантиране на висококачествени WBL	11
3.3: Предизвикателства и рискове от WBL	12
Глава 4: Записване на дейностите в WBL (от ученика).....	14
4.1: Цели и очаквани резултати от провеждането на WBL	14
4.2: Проследяване на WBL: записване на задачите и комуникация	15
4.3: Свързване на WBL и обучението в класната стая.....	16
Глава 5: Оценка между участниците в WBL	18
5.1: Фактори за оценка на WBL.....	18
5.2: Самооценка от страна на учениците преди и след WBL	19
5.3: Взаимна оценка между участниците	21
Глава 6: Мониторинг и оценка	22
6.1: Параметри на мониторинга и оценката на WBL програма	22
6.2: Подкрепа и оценка на работната практика от учител.....	23
6.3: Крайно отчитане на опита от работната практика.....	24

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

ГЛАВА 1: ВЪВЕДЕНИЕ

Европейската икономика, а от там и икономиките на всички държави-членки в ЕС, зависи от притежаването и използването на знания и умения, които ще ѝ позволят да бъде конкурентоспособна с останалия свят. Европейският пазар на труда става все по-взискателен и работната сила в Европа става все по-квалифицирана и по-квалифицирана с течение на времето. Въпреки това, предвид бързия темп на иновации и нови технологии, както и липсата на комуникация между сферите на труда и образованието, съществуват опасения, че има несъответствие между уменията, които образователните системи предоставят на учениците и тези, които се изискват от пазара на труда.

Несъответствието в уменията като термин се отнася до различните дисбаланси и несъответствия между предлаганите умения и уменията, необходими на пазара на труда. Вярно е, че дори и днес, въпреки широкото разпространение на мултимедия и информационни и комуникационни технологии (ИКТ) във всички аспекти на живота, включително образованието, в повечето европейски страни образователните системи все още се основават на традиционните учебни дейности тип класната стая. Освен това, доставчиците на образование имат малко познания и разбиране, както и в повечето случаи нямат опит с уменията, необходими за посрещане на очакванията на работодателите и изискванията на пазара на труда.

Проучването на европейските компании на Eurofound за 2013 г. показва, че „около 39% от работодателите срещат трудности при набирането на персонал“, докато Европейското проучване на уменията и работните места на Cedefop показва, че „една пета от възрастните служители в ЕС имат по-ниски умения, отколкото е необходимо, когато започват работа“. Тези резултати показват несъответствието на уменията при набирането на персонал и подчертават необходимостта от преодоляване на различията между проучвания и практически знания и опит, необходими на пазара на труда.

В светлината на гореспоменатото, изглежда, че има нарастваща необходимост от подобряване на методите и процесите на обучение и свързването им със света на труда. Европейските институции, създателите на политики и доставчиците на образование и обучение трябва да гарантират, че професионалните изисквания се изпълняват чрез подходящо образование и обучение. Степента, до която този процес е успешен, е основен фактор, формиращ резултатите на пазара на труда, икономическия растеж, производителността и конкурентоспособността.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

В следващите параграфи ще се съсредоточим върху професионалното образование и обучение, което се отнася до туристическия сектор в Европа, и по-специално по отношение на това, как „обучението на работното място“ може да играе решаваща роля в него. Несъответствието на уменията е сред основните проблеми, които пречат на конкурентоспособността на туристическата индустрия. Компетенциите и уменията, придобити от бъдещите професионалисти в областта на туризма по време на образованието и обучението, често не съответстват на очакваните резултати и не покриват бъдещите професионални нужди. В същото време младежката безработица в Европейския съюз остава висока и много туристически предприятия пропускат най-добрите таланти. Както е признато от последните съобщения относно ПОО, една добре функционираща система на ПОО, включваща както обучение на работното място, така и обучение извън работното място, може да допринесе значително за икономическото развитие и социалното сближаване (Европейска комисия, 2012; 2010).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

ГЛАВА 2: РАБОТНИ ПРАКТИКИ: КОНЦЕПЦИИ И ПОЛЗИ

2.1: Концепцията за работната практика

Терминът „учене на работното място“ (WBL) се използва за описание на множество подходи, които позволяват на учениците да се учат чрез работа. WBL е важна част от професионалното образование и обучение (ПОО), която подготвя учениците да следват технически кариери. Като част от професионалното образование, WBL може да се проведе в след-средно, висше и висше образование и обикновено се предлага от училища или университети в сътрудничество с фирми. Няма единно определение за учене на работно място, но то се характеризира главно с учене в работен контекст и учене чрез практика.

Чрез WBL на учениците се дава възможност да приложат на практика теоретични знания и да приложат академични и технически умения, които получават чрез своето образование, като участват в реалния трудов опит. Учебната програма на училището или университета е интегрирана в подходяща работна среда, с цел да се даде на учениците работен опит и сливане на теорията с практиката. WBL има за цел да помогне както на учениците, така и на индустриите, като се опитва да преодолее пропастта между образованието и действителното изпълнение на реални работни задачи, както и чрез създаване на позитивни нагласи и парадигми на работа, както и други умения и компетенции, които могат да бъдат изисквани от пазара на труда и необходими за работа.

Обучението на работното място може да приеме формата на формални или неформални споразумения между училищата и фирмите. Най-често срещаните форми на WBL са чиракуване, бизнес пътувания, кооперативно образование, предприемачески опит, стажове, наблюдение на работата, наставничество, училищни предприятия и обучение в сферата на услугите.

Целта на горепосоченото е да се даде възможност на учениците да проучат нещата, които са научили в класната стая, като ги видят приложени в реалния професионален свят и по този начин предлага кариерно ориентиране и опит, както и мотивация и увереност. Работното място, при подходящи условия, може да осигури ценна среда за учене, тъй като е необходимо експониране на работните места от реалния живот, за да се "вдъхне живот на теорията". Освен това работодателите са в състояние не само да се свържат с учениците и кандидатите за бъдеща работа, но и да участват в процеса на обучение и да им помогнат да се подготвят за предизвикателствата на работното място. Световната банка подчертава необходимостта от „умения, а не само от дипломи“ (Sondergaard et al., 2012), а Европейската комисия (2010г.) препоръчва укрепване на многобройните

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

форми на WBL като начин за увеличаване на значимостта между резултатите от обучението в ПОО и нуждите на пазара на труда.

Обучението на работното място има множество ползи за заинтересованите страни и за обществото като цяло. Някои от ползите засягат определени групи заинтересовани страни, докато други са по-обща. Трябва да се има предвид, че положителните резултати и ползи се появяват, при условие че са изпълнени определени условия. В следващите параграфи се стремим да подчертаем какви са ползите и да обсъдим въпросните условия.

2.2: Ползи от WBL за учениците

Както вече споменахме, обучението на работното място може да осигури ценен опит за учениците в системата на ПОО. Като позволява на учениците да влязат в света на труда като част от учебната си програма, акцентът се променя от дейности в класната стая, насочени към учителя, към дейности, свързани с реалния живот, ориентирани към учениците. При условие, че са изпълнени определени условия и целият процес на WBL се наблюдава от учители, както и от работодатели и наставници, учениците могат да използват работното място като ресурс за обучение и да придобият конкретни професионални и меки умения, укрепвайки бъдещите си работни профили.

Като влизат на работното място и по този начин влизат в контакт с реални проблеми, учениците могат, на първо място, да приложат теоретичните знания, изградени чрез своите проучвания, и да изпробват своите способности и компетенции към нови и различни контексти. Учениците могат да използват съществуващите знания и умения като основа за изграждане на нови знания и придобиване на нови умения, които всъщност могат да бъдат приложени незабавно на работното място. Това предлага, от една страна, непрекъснато обучение, а от друга - непосредствена обратна връзка на процеса със самите ученици. Учениците са мотивирани да управляват сами себе си и да мобилизират своите компетенции, умения и креативност за решаване на проблеми. Освен това, учениците чрез влизане в реални работни места могат да получат по-добро разбиране за бъдещите си професии и какво се очаква от тях като бъдещи служители (Darche et al., 2009), нещо, което предлага отлично кариерно ориентиране и изгражда самочувствие, преход от училище към работа.

Освен знанието, практическите умения и трудовия опит, които учениците могат да спечелят от WBL, друго ключово предимство е, че те имат възможност да се запознаят с работното място и да се социализират в него. Това им дава възможност да придобият определени меки умения, компетенции и поведение, които са доста трудни за придобиване извън пазара на труда. Примери за такива умения, компетенции и поведение включват знание как да се действа на работното място (точност, отговорност и т.н.), как да общуват и да си сътрудничат с други, как да планират и

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

разработват решения на проблемите, как да поставят цели, как да управляват себе си и другите, как да преговарят, как да се кооперират и т.н. Такива умения стават наистина важни за работния свят днес, а WBL предлага чудесна възможност на учениците да ги придобият, дори преди да завършат своето образование си.

И накрая, WBL може да предложи възможност за генериране на ползи за уязвимите социални групи, като например безработни лица или имигранти, тъй като в комбинация с образование в областта на ПОО в класната стая тя може да предложи възможност за преквалификация и улесняване на навлизането на пазара на труда.

2.3: Ползи от WBL за компаниите

Освен че е полезно за учениците, WBL може да предложи и на компаниите широка гама от ползи, в зависимост, разбира се, от техния размер и сектор, в който функционират. Предлагайки възможности за WBL, на компаниите се предоставя възможност да си сътрудничат с училища, институти и университети и да участват активно в обучението на ученици/студенти и бъдещи потенциални служители, като се включат в процеса на разработване на учебните програми. Това придава важна роля на компаниите за преодоляване на недостига от умения и разминаването между предоставяното образование и пазара на труда и подобрява техния социален имидж чрез споделяне на тяхната култура и превръщането им в достъпни за младите хора.

Много е възможно компаниите да имат финансови ползи от WBL. Първо, като вземат участие в образователния процес на потенциални бъдещи служители, компаниите ще могат да наемат по-добри и по-подходящи квалифицирани служители и по този начин ще имат нужда от по-малко време да ги обучават след набирането им. Всъщност компаниите ще могат да се запознаят с потенциалните служители и да разберат дали участниците притежават желаните характеристики за работата. Освен това, изследванията показват, че служителите, които са провели някакъв вид обучение в определена компания, е по-вероятно да останат и да работят при последната, тъй като чувстват лоялност и ангажираност и търсят повече възможности за лично и професионално развитие.

Нещо повече, повечето европейски проучвания показват, че WBL може да има положителен ефект върху производителността, тъй като много от бившите участници в WBL, които са били наети, изискват по-малко време за обучение, изпълняват работните задачи по-добре и по-бързо и вече са били запознати с работния процес и културата в компанията. Освен това, нови млади хора, които влизат в работната сила на компанията дори временно, освен че предлагат помощно отношение на натоварването, могат да осигурят нов начин на мислене, да измислят творчески идеи и да носят със

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

себе си нови перспективи и специализирани умения, които помагат в развитието на нови или съществуващи проекти и мотивиране и на други служители на компанията.

Трябва да се отбележи, че ползите за работодателите могат да варират от непосредствени до средносрочни и дългосрочни в зависимост от случая. За да могат да се възползват от потенциалните ползи от WBL, работодателите трябва да са добре запознати с неговите фактори и съдържание и целия процес трябва да бъде организиран и внимателно наблюдаван от един или повече членове на персонала, които притежават адекватни знания по темата, в сътрудничество с учител. По този начин компанията ще може да наставник на участниците и всички страни ще се ползват от ползите.

2.4: Ползи от WBL за професионалните училища и общностите

Обучението на работното място засяга не само непосредствените участници, т.е. учениците и работодателите, но влияе и върху други заинтересовани страни, училища, както и общности и обществото като цяло. От предишните параграфи е очевидно, че професионалните училища могат да спечелят много от WBL. На първо място, училищата са способни да разширяват, обогатяват и поддържат актуалната си учебна програма и учебни пособия. Чрез създаването на здрави връзки и осигуряването на плодотворно сътрудничество с фирмите, училищата са в състояние да предоставят образование, което е по-подходящо и ценно за учениците, и могат да предложат опит, който не може да бъде придобит в традиционните класни стаи. Това най-съвременно образование подготвя учениците и ги свързва с реалния свят на работата, култивиране на професионални умения, които е по-вероятно да бъдат в крак с текущата ситуация на работното място, както и общи умения и добри работни навици. В резултат на това училищата са способни да мотивират учениците, да предлагат по-добро кариерно ориентиране и всъщност да изпълняват по-добре целите си, да вдъхновяват учениците и минимизират процента на отпадащите (Hughes et al., 2001).

В резултат на всички гореспоменати ползи, общностите и обществото като цяло печелят предимства от WBL, тъй като WBL предлага чудесна възможност за подобряване и модернизиране на образователните системи и за създаване на среда за сътрудничество между доставчиците на образование, пазара на труда и общността. Такава среда, която е в състояние да предостави реални умения, а не само дипломи, насърчава ученето през целия живот, уважението и разбирането и възстановява доверието в образователните системи за ПОО, като адресира недостига на умения, които могат да навредят не само на работодателите, но и на икономиката като цяло.

И на последно място, WBL може да окаже положително въздействие върху нивото на заетост, като свърже компаниите и учениците в ПОО и предостави трудов опит и формални квалификации,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

улеснявайки навлизането на участниците на пазара на труда. Младите ученици в ПОО, които нямат професионален опит, безработните лица, имигрантите и други уязвими социални групи, могат да получат възможност да се обучават и да си намерят работа чрез WBL, съчетано с образователни програми за професионално образование и обучение. Това има непосредствен ефект върху социалното участие и включване (Berger and Pilz, 2009).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

ГЛАВА 3: СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ УЧИЛИЩА И КОМПАНИИ

3.1: Споразумението за обучение между професионални училища и компании

За да се осигури безпроблемно изпълнение и високо качество на WBL, е необходима по-широка рамка от обучението в ПОО в класната стая. Съществува множество фактори, които могат да допринесат за гореспоменатите възможни ползи за участниците, особено като се има предвид, че компаниите не са официални доставчици на обучение, каквито са училищата и колежаите, и следователно те не са пряко подчинени на правителственото законодателство. По тази причина в западните общества официалният WBL се урежда от закона, с цел да се осигури ясна и последователна правна рамка за гарантиране на висококачествени резултати за всички участници. Ефективното законодателство се използва за защита на основните права и за изясняване на основните отговорности на участниците в WBL, действащи като фасилитатор и регулатор на целия процес. Съдържанието на WBL, програмата на обучението, целите, записването на процеса, както и оценката, трябва да бъдат съгласувани от ученика, неговите / нейните представители (което означава учител или преподавател, отговорен за WBL), както и от работодателя (Steedman, 2012).

Имайки предвид гореспоменатото, очевидно е, че е необходимо да има някакъв вид „споразумение за обучение“ или „договор за учене“, където участниците ще договорят и съгласуват хода на програмата от самото начало. Това споразумение за обучение трябва да обхваща цялата програма и трябва да се основава на профила на ученика, неговите обучителни нужди и лични цели, както и на културата и правилата на компанията. Това споразумение има за цел да задоволи както нуждите на ученика, така и на работодателя, и да осигури безпроблемното им сътрудничество с помощта на и наблюдението на преподавателя.

„Споразумението за учене“ ще се използва като справочно ръководство за планиране и прилагане на WBL. То трябва да бъде подписан в началната точка на WBL и може да бъде променяно и актуализирано през времетраенето на настаняването, ако е необходимо. По принцип това споразумение трябва да съдържа първоначална информация относно програмата WBL; данните на участниците; първоначална оценка на компетенциите на ученика в специфични области; общите цели на програмата; подробности за изпълнението на програмата, което означава информация за това как ще бъде предоставена, наблюдавана и оценена програмата на WBL в училището, както и на работното място; някаква информация за компанията, условията, правилата за здраве и безопасност; плана за мониторинг на програмата; отговорностите на участниците; подробности за това как ще се извърши оценката; и накрая специфични учебни цели, които ще бъдат свързани с

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

реалните работни задачи. Следва да се отбележи, че “споразумението за обучение” за WBL може, след края на програмата, да служи като отправна точка за бъдещо използване от страна на ученика.

3.2: Ключови фактори за гарантиране на висококачествени WBL

Както вече споменахме, осигуряването на високо качество на програмата WBL е много по-голямо предизвикателство от осигуряването на качество на програмите в училищата. Вярно е, че рамките и насоките, които се прилагат за училищата за професионално образование и обучение, не винаги са приложими за програмите на WBL, поради факта, че те обикновено се фокусират върху това, което се случва в класната стая, която е по-контролирана среда, отколкото работното място, където има много непредсказуеми фактори. В класната стая обучението е добре планирано и структурирано, докато на работното място голяма част от обучението не е планирано или систематизирано; по-скоро често се случва случайно чрез опит, решаване на проблеми и сътрудничество с други. Като се има предвид това, не може да се отрече, че политиките за подобряване на качеството на WBL могат да бъдат разглеждани по няколко начина, но всички те трябва да са насочени към висококачествени материали, организирани процеси, които ще могат да доведат до висококачествени резултати и накрая оценка, за да се установи качеството на резултатите и да се коригират последващите стъпки.

Един от най-важните фактори за постигане на горепосоченото е да се създадат силни връзки между професионалните училища и компаниите. ПОО училищата, които имат педагогически опит, следва да гарантират, че учениците са подходящо обучени и обхванати от програми, съответстващи на техните умения, компетенции и цели, както и че участващите компании имат служители, които могат да обучават и ръководят учениците чрез програмата. Освен това училищата трябва да гарантират, че процесите протичат гладко чрез програмата. Това може да бъде постигнато чрез непрекъснатата комуникация с участниците (докладване, дневник на задачите за учене, форми за комуникация и др.) И чрез редовни реални посещения на отговорния преподавател на работното място. И накрая, училищата трябва да гарантират, че получават обратна връзка и оценка след края на обучението на работното място, както от компаниите, така и от учениците. По този начин преподавателят може да има цялостен образ на целия опит на WBL и да прави корекции за подобни програми в бъдеще.

Разбира се, очевидно е, че трябва да има правна рамка, за да се регулира не само WBL като процес, но и за да се гарантира високото му качество. Това може да бъде предизвикателство, тъй като училищата и фирмите имат различна култура по отношение на качеството. Политиците трябва да имат това предвид и да се опитат да формират връзки между доставчиците на ПОО и компаниите,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

като подчертават ползите, които могат да се ползват от всички участници, като подкрепят и обучават доставчиците на ПОО, както и компаниите, и чрез предоставяне на механизми за сътрудничество между тях.

3.3: Предизвикателства и рискове от WBL

Докато практическото обучение в работна среда има множество ползи както за участниците, така и за общностите, то носи и някои потенциални предизвикателства и рискове, които трябва да се имат предвид от онези, които разработват, предоставят или участват в програмите на WBL.

Преди всичко, както вече споменахме, управлението, регулирането и финансирането на WBL са много по-сложни от традиционните училищни системи. Програмите WBL се състоят от форма на заетост и в резултат на това се подчиняват на трудовите разпоредби (трудовете законодателство, правилата за здраве и безопасност и т.н.). Учениците временно стават служители и работодателите поемат редица рискове, свързани с интеграцията на неопитни обучаеми в тяхното производство, както и такива свързани с опасности за здравето и безопасността. Нито едно от тези предизвикателства не се отнася до обучението в класната стая. В допълнение, пречките пред политиките се появяват в резултат на това комплексно сътрудничество между държавата (и професионалните училища) и работодателите. Освен това, поради гореспоменатото и естеството на WBL, резултатите от обучението не винаги са видими, измерими и контролируеми, а степента, до която учениците придобиват компетенции, варира значително в различните работни места в зависимост от всеки отделен случай и получената подкрепа.

Освен това, някои от предизвикателствата, които се срещат в WBL, са от същия характер като предизвикателствата, свързани с училищното обучение. Едно такова предизвикателство е свързано с натовареността и отговорностите на учениците, като се има предвид, че те все още трябва да посещават курсове в училище и да работят. Друго предизвикателство е свързано с обучението и квалификацията на преподавателите и отговорностите на WBL от компании, които имат решаваща роля в предоставянето на обучение. Като се има предвид сложната концепция на WBL, важно е да се гарантира, че всички отговорници са добре обучени и информирани и че имат разбирателство по отношение на проблемите на WBL, така че участниците да не получават противоречащи си или объркващи съобщения от теорията и практиката. В резултат на това процесите на обучение трябва да бъдат актуални, за да отразяват настоящите практики на работното място.

Гореспоменатите потенциални предизвикателства и рискове за WBL трябва да бъдат взети под внимание от онези, които развиват, доставят, контролират, наставник, но участват и в програмите

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

на WBL. Повечето от тези предизвикателства могат да бъдат избегнати или преодолени с подходящи политики, цялостно планиране и подготовка и действителен ангажимент от всички участници.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

ГЛАВА 4: ЗАПИСВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ В WBL (ОТ УЧЕНИКА)

4.1: Цели и очаквани резултати от провеждането на WBL

Както вече споменахме, основната цел на WBL е да даде възможност на учениците да комбинират ученето в училище с действителен опит в реално работно място, за да придобият професионални и меки умения, както и трудов опит, и да се свържат с настоящите условия в пазара на труда. Безспорно е, че учениците са главните действащи лица на всички програми на WBL, тъй като последните са проектирани и изпълнявани за тях, с цел да им се помогне да развият експертиза и набор от умения, компетенции и поведение, които имат голямо значение за определена професия и конкретно поле. Имайки предвид това, важно е да се гарантира, че на първо място учениците осъзнават стойността на една програма на WBL и че имат конкретни цели, очаквани резултати и стремежи, които искат да постигнат чрез нея.

Много е важно обучаемите да са на работно място, което съответства на техните профили, тяхното ниво на знания, умения и компетенции, както и на техните бъдещи кариерни стремежи и лични цели. Това ще помогне да се гарантира, че учениците ще останат мотивирани и ще научат това, което всъщност искат да научат. Това също така ще осигури по-добро вписване в работното място, удовлетворяване на очакванията на компанията и в резултат на това ще помогне на ученика да придобие увереност. В повечето WBL програми селекцията обикновено се прави от работодателя. Не може да се отрече, че за да могат всички заинтересовани страни да се възползват максимално, този подбор трябва да бъде изпълнен внимателно. Фирмите могат и трябва да бъдат подпомагани при избора на ученици в WBL. Също така, съществува необходимост от внимателен преглед от страна на професионалното училище, за да се гарантира, че учениците и компаниите са добре подбрани.

Училищата за професионално образование и квалификация, освен че подготвят учениците преди опита в WBL чрез предоставяне на подходящи възможности за обучение и оборудване, трябва също да помогнат на учениците да развият своите лични учебни планове на базата на работа след подбора. Тези учебни планове, допълващи автобиографиите на учениците, трябва да съдържат информация за личните, трудовите и кариерните цели. Те трябва също да съдържат информация за това какво се очаква от учениците в тази конкретна работа, както и за целите на съответната практика. По този начин учениците могат, от една страна, да изразят своите цели, а от друга - да бъдат информирани за общите отговорности на новото им място. Този учебен план трябва да бъде завършен от учениците в сътрудничество с техните учители и като се има предвид специфичното работно място, след подбор и оптимизация преди споразумението за обучение.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

Преподавателите могат да обсъждат личните цели и цели на ученика с ментора от отговорната компания и, като се има предвид общата рамка на програмата на WBL, те могат да договорят конкретните задачи/проекти, в които ученикът ще участва, по време на WBL програма.

4.2: Проследяване на WBL: записване на задачите и комуникация

След съгласуване на целите и очакваните резултати по учебния план и след подписването на споразумението за учене, следващият наистина важен фактор за получаване на висококачествено обучение е да се регистрира и наблюдава изпълнението на програмата. В споразумението за обучение трябва да има раздел, в който да бъдат изложени основните средства и методи, както и периодичността на записване на задачите / проектите, в които участват учениците, както и основните средства и начини за комуникация между участниците. Като направи целия процес прозрачен за всички участници и заинтересовани страни, това ще позволи гладкото изпълнение на програмата.

Имайки това предвид, учениците трябва да отговорят за проследяването на работните задачи, които изпълняват в рамките на програмата. Те трябва да водят работен дневник, в който ежедневно или ежеседмично да описват според договореното в „Споразумението за учене“, задачите, които изпълняват, и задълженията, които имат. Тази система за следене на задачите не е предназначена да бъде инспективна, а по-скоро тя цели да мотивира учениците, като им помага да следят постиженията си, докато напредват с програмата. Тя трябва да бъде попълнена от самите ученици, за да им се даде възможност да започнат самооценка на работна основа, умение, което ще бъде много необходимо в техния трудов живот. Тя може да включва и други форми на работна документация, в зависимост от задачите, които ученикът извършва, и естеството на конкретната програма на WBL (например презентации, доказателства за изпълнени работни задачи и т.н.). Той може да бъде предаден на отговорния преподавател и на работодателя или наставника на програмата WBL като „доказателство“ за напредъка на ученика.

Това доказателство може и трябва да бъде използвано от преподаватели в сътрудничество с работодатели или ментори, за да следи хода на програмата и да измерва нивото на удовлетвореност спрямо първоначалните цели на обучението. Системата за запис ще помогне на учениците да общуват и да си сътрудничат помежду си с цел да получат възможно най-доброто обучение. Тя ще осигури синхронна ценна обратна връзка, която може да бъде използвана за корекции в реално време на хода на програмата, ако е необходимо. Очевидно е, че тясното и смислено общуване между учителя, работодателя или наставника от компанията и ученика играе

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

решаваща роля за поддържането на високи стандарти по отношение на изпълнението на учебните цели.

В допълнение към общуването чрез дневника на ученика, доказателствата за работа и други форми на комуникация, които са договорени, силно се препоръчва преподавателите да посещават учениците на работното място. Трябва да се организира поне едно посещение, въпреки че се препоръчва отговорният преподавател да извършва допълнителни посещения на работното място, когато е подходящо, за да се гарантира, че работният опит е безопасен и висококачествен. И накрая, препоръчва се всякакъв вид комуникация и контакт между участниците да се извършва по официално съгласувани начини и да се съхранява като архив, предоставяйки допълнителни доказателства за хода на програмата.

4.3: Свързване на WBL и обучението в класната стая

Ученето на работното място и обучението в класната стая не трябва да се разглеждат като две отделни дейности, а по-скоро като две допълващи се части от един и същ образователен пакет, предназначен за учениците в ПОО. Ученето в училище трябва да осигури на учениците образователен и личен опит, необходими за разбиране на практическите аспекти на бъдещите им професии. Ученето чрез работа трябва да даде възможност на студентите да прилагат теоретичните знания за реалните работни задачи в реалния живот и да се учат експериментално чрез изпълнение на тези задачи. Това още веднъж подчертава необходимостта от актуална учебна програма, която да бъде съобразена с настоящата ситуация и тенденциите на пазара на труда. Ако това не се случи, учениците ще получават объркващи противоречиви съобщения и няма да могат да се възползват от предимствата на програмата WBL.

Безспорно е, че професионалните училища ще имат водеща роля в свързването на двата вида обучение и във вземането на важни решения, при условие че притежават педагогически знания и опит. Училищата за професионално образование и обучение трябва преди всичко да подготвят учениците за предстоящия трудов опит, като предлагат професионално ориентиране и планиране на високо ниво, което ще вземе под внимание индивида като обучаващ се през целия си живот и ще му помогне да проучи своите интереси, цели и стремежи. По този начин учениците ще могат преди всичко да изберат програма, която да ги вдъхновява, но и да оценят опита и да го намерят за по-смислен. Освен това училищата трябва да гарантират, че обучението в класната стая е достатъчно, преди ученикът да може да участва в действителен опит на работното място, не само на базата на теоретични знания, но и на основата на социални и меки умения, както и умения за пригодност за заетост. Това може да се случи чрез излагане на учениците на редица дейности, като например посещения за обучение и разговори за кариера, които ще им позволят да развият такива

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

умения и да ги подготвят за пазара на труда. Училищата, като следваща стъпка, трябва да се съсредоточат върху създаването на смислен учебен план, който да вземе под внимание ученика и да се изпълни чрез сътрудничество с компаниите.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

ГЛАВА 5: ОЦЕНКА МЕЖДУ УЧАСТНИЦИТЕ В WBL

5.1: Фактори за оценка на WBL

Първият въпрос, който възниква при обсъждането на оценката на програмите за обучение по време на работа, е дали те трябва да бъдат оценени или не. Отговорът на този въпрос зависи, разбира се, от вида на WBL програмата, от нейната продължителност и нейните цели, но като цяло, ако няма оценка, ще бъде много трудно за заинтересованите страни да знаят дали целите на обучението по програмата са били удовлетворени и до каква степен. Оценката на програмите на WBL, които са част от ПОО, предоставя ключова обратна връзка за техния принос за курса на обучение на учениците и за удовлетворяването на техните учебни и лични цели. Това е начин да се гарантира качеството на опита на WBL и да се предостави информация за приноса му за обучението на учениците. Оценката е още по-важна, ако за участниците е предвидено официално признаване на придобитите компетенции. Въпреки това, дори ако не бъде предоставено официално признаване, оценката е от съществено значение, тъй като тя може да се използва за проверка на напредъка и за идентифициране на проблеми, които могат да възникнат и нанасяне на корекции по време на изпълнението на програмата.

В резултат от горепосоченото е от решаващо значение да се постигне съгласие по стратегията за оценка в началото на програмата за обучение на WBL. Тази стратегия, разбира се, трябва да вземе предвид всички официални политики за оценка, които се прилагат за обучението чрез WBL. Естеството на WBL прави процесите на оценяване по-лесни за проследяване поради естеството на ученето в програмите на WBL, което обикновено е свързано с реални работни ситуации. Независимо от това, повечето от принципите, които се прилагат за методите за оценка в класната стая, могат да се прилагат и за програмите WBL. Затова е важно след създаването на солиден индивидуален учебен план и създаване на ясно дефинирани учебни цели да се вземе решение за стратегия за оценка на напредъка. Препоръчително е тази стратегия да има формата на признаване на постиженията, а не на инспекция. Само тогава участниците ще се включат в оценката с ентузиазъм.

Периодичността на оценката зависи от продължителността на програмата. Вярно е, че ако оценката се извършва твърде често, тя може да създаде потенциални смущения за участниците. От друга страна, периодичната оценка осигурява по-добро осигуряване на качеството. Видът на оценката също може да варира значително в зависимост от всяка програма на WBL; тя може да бъде формална, полуформална или неформална и може да бъде под формата на теоретични или практически тестове, работни задачи, проекти, дневници, презентации, наблюдения и т.н. Друг

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

фактор, който трябва да се вземе предвид, е кой ще отговаря за оценяването. Ако това се прави изключително от преподавателя, работодателите могат да сметнат, че нямат власт над програмата и учениците могат да намерят преживяването за твърде сходно с оценката в училище. Освен това учениците ще бъдат обезкуражени да започнат да оценяват своя напредък. В резултат на това е изключително важно участниците да се споразумеят за метод за оценка, който ще работи за тях и ще добави стойност към целия опит.

5.2: Самооценка от страна на учениците преди и след WBL

Ценен фактор за всяка програма на WBL е, че тя запознава учениците с концепцията за „самооценка“. От началната точка на опита на WBL, когато учениците трябва да напишат автобиографията си и да изберат какви „професионални пътища“ желаят да следват, до края на програмата, когато учениците трябва да оценят процеса като цяло, те са постоянно мотивирани да да се включват в оценката на собствената си работа, техните знания, професионални и лични умения и компетенции. Това им помага да фокусират вниманието си върху собственото си обучение, да наблюдават постиженията си и да забелязват всякакви трудности, които могат да възникнат по време на изпълнението на програмата.

Самооценката се счита за много ценен инструмент и необходима част от оценката на учебните процеси. Тя може да се използва, за да помогне на учениците да разпознаят силните и слабите страни, като се опознаят по-добре, на образователна и професионална основа, и да поставят реалистични цели за бъдещето. Тя може да им помогне да проследят и наблюдават собствения си напредък и да преразгледат собствената си работа. Тя може също така да осигури ценна постоянна обратна връзка за процесите, идентифицираща трудностите и подчертаваща постиженията. За да се възползват от гореспоменатите ползи, учениците трябва да бъдат насочвани и постепенно въвеждани в процеси на самооценка, с които те обикновено не са запознати в рамките на образованието си в училище. Това ще им помогне да развият редица важни умения и способности, които със сигурност ще им трябват като бъдещи професионалисти, като например определяне на собствени цели, оценка на собственото си представяне с оглед на тези цели и извършване на подобрения, ако и когато е необходимо. То ще им помогне да узреят и да напреднат към по-възрастното, по-самостоятелно учене.

Самооценката в програмите на WBL може първоначално да бъде под формата на предварителна оценка на уменията, които ще осигурят ценна информация за това къде учениците мислят, че са в своето обучение. Тази предварителна оценка е от съществено значение, тъй като тя може да помогне на учениците да започнат да мислят критично и да формулират цели за бъдещето, като имат предвид предишните опит, интереси, лични цели и, разбира се, учебни такива. По време на

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

програмата учениците могат и трябва да бъдат насочвани, за да оценят напредъка си, като следят и докладват за работните си задачи и как напредват с тях. Това ще им позволи да следят и адаптират собственото си обучение. И в крайна сметка, учениците трябва да оценят общия курс в програмата на WBL, след като той приключи. Тази ретроспективна оценка може да им помогне да разгледат общата картина на опита от WBL, да разпознаят постигнатото и да планират бъдещите стъпки.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

5.3: Взаимна оценка между участниците

Както вече споменахме, самооценката е ценен процес за програмите WBL. Тя може да осигури още по-добри резултати, ако се комбинира с оценка между самите участници. В случая с образователните програми на WBL участниците (т.е. ученици, работодатели или наставници и преподаватели) не са точно „връстници“, тъй като не са колеги на едно и също ниво. Въпреки това, те си сътрудничат с цел постигане на общи цели и в резултат на това са членове на един и същи екип. Въпреки че имат различни роли, отговорности и авторитет, всички гореспоменати участници в WBL играят важна роля за изпълнението на програмата и нейния краен резултат, поради което е необходимо да се преразгледа тяхната работа. За да се гарантира, че всички участници се възползват максимално от програмата за обучение, е важно да се следи и преразглежда процеса на редовни интервали. Това ще гарантира, че всички по-нататъшни нужди ще бъдат адресирани и всяка допълнителна подкрепа ще бъде предоставена на участниците.

Всички участници трябва да се включат в прегледа, тъй като те могат да предоставят различна обратна връзка, като всеки преглежда нещата в различен обхват. Разбира се, оценяването на програмата за учениците е най-важната част от този вид партньорска проверка, тъй като последните са основните заинтересовани страни от целия опит. Освен самооценката, учениците трябва да бъдат оценявани, както от работодателите, така и от преподавателите им. Работодателите могат да дадат представа за това как обучаемият напредва на работното място и да съветват преподавателите, които са отговорни за целия процес, относно всички притеснения, които могат да имат по отношение на напредъка на учащия. Вярно е, че дори преподавателите да са отговорни за програмата WBL от педагогическа гледна точка, работодателите могат да предоставят ценна информация, тъй като те присъстват на работното място и могат да проследят всякакви дейности и действия на обучаемия.

Въпреки че оценката на учащите е изключително важна, те не са единствените, чиято работа трябва да бъде оценена. Както вече споменахме, работодателите и преподавателите играят важна роля в изпълнението на програмата и по този начин техните нагласи влияят на резултатите. Техният принос към програмата също трябва да бъде преразгледан. Учениците трябва да могат да дават обратна връзка за сътрудничеството си с работодателя или ментора, подкрепата, която получават за постигане на целите на обучението, и като цяло техния опит на работното място. Препоръчително е тази обратна връзка да бъде дадена на преподавателите по време на програмата, но определено е необходима в края на програмата. Учениците в този момент ще са изпитали програмата и ще бъдат подходящи да дадат обратна информация за нея и да подчертаят нейните силни и слаби страни. Това може да помогне на преподавателите да направят корекции за бъдещи подобни програми и да повишат качеството им. Преподавателите и работодателите също

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

могат да си предоставят обратна връзка, като се фокусират главно върху начина, по който тяхната комуникация и сътрудничество са се развили чрез програмата и възможните начини за подобряване, ако е необходимо.

ГЛАВА 6: МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

6.1: Параметри на мониторинга и оценката на WBL програмата

Както вече споменахме, за да се осигури високо качество на програмите на WBL, е необходимо да се следят отблизо техните процедури и да се наблюдават с цел тяхното постоянно подобряване. Целите и конкретните учебни цели, които ще доведат до желаните резултати от обучението, трябва да бъдат изяснени в самото начало. Тези цели, заедно с общите регламенти за WBL, ще осигурят база за мониторинг и оценка на процесите. Важно е всички участници, които участват в учебните процеси, да са добре информирани за тези цели, да ги приемат и да се стремят да ги постигнат. Важно е също така участниците да са запознати с процесите на мониторинг и оценка и че тези процеси не нарушават работния процес на програмата, а по-скоро го улесняват.

Внимателното наблюдение и записване на опита от WBL по време на нейната продължителност е най-важният фактор за оценка и следователно за осигуряване на качеството. Без наблюдение и запис, гарантирането на безопасен и висококачествен учебен опит може да бъде трудно. Няма данни за предоставяне на обратна информация и в резултат на това процесът на оценяване може да се осъществи само след края на програмата, когато могат да бъдат оценени окончателните резултати от обучението. Програмите за WBL, като част от образователните програми като цяло, не трябва да действат като „черни кутии“, които имат специфични ресурси и произвеждат конкретни резултати след обработката на последните. Програмите на WBL трябва да бъдат отворени за наблюдение и постоянна оценка, тъй като те са свързани с живи, реални ситуации, които със да се нуждаят от корекции според условията. Нещо повече, цялата концепция за опита от WBL не е насочена изключително към резултатите от обучението. WBL има за цел да даде възможност на учениците да развият зрелост, да придобият меки умения, да се социализират на работното място и да се учат чрез него по начини, които не винаги са осезаеми в окончателната оценка на обучението.

Процесите, които ще се използват за наблюдение и оценка на опита, зависят от вида на WBL програмата, нейната продължителност, независимо дали програмата води до официално признаване и т.н. са експерти от педагогическа гледна точка. Независимо от това, не може да се

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

извършва мониторинг или оценка без активното участие на ученици и работодатели / наставници. Поради тази причина тези процеси трябва да бъдат ясно дефинирани и да бъдат прости и лесни за изпълнение. Също така има нужда от отлична комуникация и добър работен климат, където участниците се уважават и се чувстват свободни да изразят себе си. Само тогава гореспоменатите процеси ще вървят гладко и ще осигурят желаната обратна връзка.

6.2: Подкрепа и оценка на работната практика от учител

Безспорно е, че преподавателите са педагогическите отговорници за всяка програма на WBL. По време на програмата те трябва да предлагат подкрепа на ученици и работодатели / наставници. Тази подкрепа е предназначена да улесни гладкото изпълнение на дейностите, записването на курса и окончателната оценка на резултатите от обучението и на опита като цяло. Всички участници в WBL трябва да са част от процеса на оценяване. Учителите, които използват обратната връзка и вземайки предвид личното си мнение, формирано посредством наблюдение и тактическа комуникация с участниците, са отговорни за оценката на програмата и за предоставянето на окончателна оценка и сертифициране.

Учителите трябва най-напред да помогнат на учениците в процеса на самооценка, като постепенно ги въведат в техники за самооценка преди и по време на програмата WBL. Те трябва да предоставят насоки, които ще помогнат на учениците да разберат как да следят напредъка си в обучението по време на програмата, как да оценят нивото на постигане на първоначалните цели и как да направят корекции, ако е необходимо. Учителите също трябва да предоставят подкрепа на компаниите по отношение на процесите на оценяване, особено ако тези компании нямат традиция в обучението на фирмите. Те трябва да имат ролята на съветници, които са в състояние да осигурят обучение и насоки относно критериите за оценка и техниките за контрол на качеството.

Преподавателите трябва също така да се уверят, че планът за оценка на WBL ще включва раздел, в който участниците ще могат да преглеждат и оценяват взаимно своя принос за постигане на учебните цели и гладкото изпълнение на програмата като цяло. Комбинирайки цялата горепосочена информация и внимателно наблюдавайки опита, преподавателите ще могат да предоставят цялостна оценка на програмата, която ще направи преглед на спазването на споразумението за обучение, ползите, които възникват за участниците и в крайна сметка нивото на успех на програмата и нейното качество.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SWOT - Skills for Work Opportunities in Eno-gastronomy and Tourism
2017-1-RO01-KA202-03 7308

6.3: Крайно отчитане на опита от работната практика

След края на програмата WBL е важно ученикът да прегледа натрупания опит и да изготви заключителен доклад за него. Тъй като основното място за обучение е работното място и основният участник е самият ученик, той / тя може да предостави подробен преглед на това как обучението се е реализирало посредством конкретни работни задачи. Този доклад е от съществено значение, за да се активизира ученикът да направи преглед и оценка на опита като цяло и да осъзнае постиженията и ползите. Този доклад също е от съществено значение, за да се даде на преподавателите и всички други заинтересовани страни “реална представа” за това как ученикът е преживял тази програма за обучение. Той може да се използва за целите на оценката и също така ученикът може да го запази за бъдеща употреба като част от неговото / нейното CV като доказателство и преглед на работния опит.

Докладът трябва преди всичко да съдържа информация за компанията. Както беше споменато, работното място е основното място за учене и по този начин докладът трябва да предостави на читателя разбиране за него. Учениците трябва да предоставят информация за основните услуги и дейности на компанията, нейната култура и работен процес. Освен това, учениците трябва да анализират какъв е типът на програмата WBL, коя е нейната основна цел и как се изпълнява програмата. Те трябва да опишат позицията си в компанията и да разберат какви са техните основни отговорности, проектите, в които са участвали, и техните работни задачи. И накрая, учениците трябва да направят преглед на опита и да анализират основните ползи, които те чувстват, и предизвикателствата, пред които са изправени, и как смятат, че този опит е от значение за тяхното обучение и професионални стремежи.

Цялата горепосочена информация има за цел да позволи на читателя да разбере как се е осъществило обучението и какви са придобитите компетенции. Поради тази причина докладът следва да бъде аналитичен и да предоставя достатъчно подробности. Той трябва да включва и доказателства за читателя, за да се осигури по-добро и по-цялостно разбиране.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.